

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROW AND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL NEW WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON ST. CATHARINES SPRING HILLS SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

Kelet-

Nyugat-

Kanadai Magyar Újság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

VOL. VII EVFOLYAM

WINNIPEG, MANITOBA 1930. JUNIUS 19 CSÜTÖRTÖK

NO. 25. SZAM

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOVÁR
LETHBRIDGE
NORRURY
OTTION
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SKYHAWK
SZT. LASZLO
SZKEKELYFOLE
SUDBURY
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD

"WE DEFEND THE DOMINION"

APPEAL IS MADE BY HUNGARIANS OF CANADA FOR REVISION OF TREATY - FEAR THEIR RACE WILL BE EXTERMINATED OTHERWISE

Reprinted from the "HAMILTON SPECTATOR"

The elders and members of the Hungarian Presbyterian church, of Hamilton, have lodged a strong protest against the Treaty of Trianon, on the occasion of the tenth anniversary of the signing of that document. At their meeting they decided to send a note to the League of Nations and to the Dominion government asking for a consideration of the case of Hungary and investigation of the conditions of the dismemberment of Hungary created as a result of which hundreds of thousands have been forced to leave their native land. It was England whose representatives first registered their disapproval of the greedy spoliation of Hungary by her neighbors and from England the movement started recently for the revision of the Trianon pact, to secure - as Lord Rothermere said - "Hungary's place under the sun."

The following statement has been issued by the elders explaining the situation: "There is no member in our flock who was not affected by that fateful document. Those of us coming from mutilated Hungary have suffered at home because our country has been deprived of its mines, forests, important industries, fruit lands and adding to our miseries we had to care for hundreds of thousands of refugees from the occupied districts. But those who came from the separated parts of Hungary, remember the rule of the 'conquering' neighbors as the reign of middle-age oppression. The Chechs, the Serbians, and Rumanians are systematically impoverishing the Hungarians, and since they are denied political, religious and economic rights, collectively and individually, they welcomed the opportunity of coming to Canada to make their home."

"We know, we have been in the Great War. But the world knows that Hungary, crushed by the united forces of Austria, Russia and the Chechs, the Serbians and Rumanians in 1919 was unable to shake the Austrian rule until recently. It must be also noted that our great statesman, Count Tisza, was the only one who dared to oppose a declaration of war by Austria-Hungary in 1914. As soon as the war ended, Hungary de-throned the Hapsburgs and separated from Austria, at the same time trusting herself to the great powers to grant her national rights. However, democracy, self-determination of nations and many other principles were ignored - at least for that 'insignificant' part of the world, and it was permitted for Hungary's neighbors to occupy three-quarters of that perfect geographical and economical unit, which served as the bulwark of Christendom for centuries. Had Hungary done what Turkey did she would have saved her country."

Blice Count Károlyi tried in vain to create a democratic state out of the chaos, and since the monarchs for assistance of the powers did not materialize, democracy received a great blow and the country was overrun first with the bolsheviks and then by the neighboring countries. Nevertheless we still trust in divine justice and the wisdom of cool-headed world leaders, who, all over the earth, and especially in Great Britain, Canada and the United States, have repeatedly raised their voices in behalf of Hungary. We trust that a peaceful adjustment will be made before a bloody conflict bursts out, or otherwise Hungarians in the occupied districts are exterminated."

"A whole nation cannot be sentenced to death. The world opinion, the world alliance, the world court must at least give us a hearing. The hastily made Treaty of Trianon must be looked into, and by an impartial

tribunal must be revised. Not for our sake alone, but for the sake of the world, and for the sake of every individual in Transylvania, the Bánát, or Slovakia, irrespective of what race that individual belongs to."

"And just a word to the Canadian people. We are fragments from the wreckage that was Hungary. We came here because immigrants into our native land were welcomed, and now they have pushed us out in return. You may trust us, that no other race will defend more loyally the Dominion, or the Empire if the need occurs, than ours, because we know what hospitality demands from us."

Aranyat ért az eső

A farmerek régi óhaja teljesült a múlt hét elején, amikor a prérítartományok legtöbb részén megeredt az élet adó júniusi eső. A különösen Saskatchewanban és Albertában napokig pusztító szélviharok után a lóságos Isten áldása volt a meleg nyári zápor, amelyre annál inkább szükség volt, miután sok helyütt a gazdáknak újra kellett vetniök. A szélvihar ugyanis nemcsak kiszáraitotta a földet, hanem a könnyebb talajú vidékeken a magot is magával vitte.

Augusztusra halasztották az R-100 kanadai utját

Londonból kábeltáviratban értesítették az ottawai kormányt, hogy Anglia és a világ legnagyobb, tisztán könnyű fémöböl készült léghajója csupán a birodalmi választások megejtése után, tehát csak augusztusban indul kanadai útjára. Addig remélik, hogy nemcsak a nyári vihárak, hanem a választási harc küzdelmei is elülnek a így nagyobb pompával és lelkesedéssel fogadják majd a testvérország magas színvonalon álló légi paráknak bámulatraméttó képviselőjét, az R-100 léghajót.

Rumániában nincs közbiztonság

A "Daily Mail" bukaresti tudósítja, hogy Rumániában tarthatatlanok az állapotok már évek óta. A hatóságok igyekeztek ugyan valami rendet teremteni és a sorozatos vonatrablások és utonállások után végre kijelentette a rendőrség, hogy most már nyugodtan járhatnak idegenek a Balkán Párisába, Bukarestbe, miután most már "rend" van.

A múlt héten azonban egy rablóbanda rácsfőlt a rumán rendőrség fogadkozáira, amennyiben a fővárostól alig három mérföldnyire feltartászták a rumán kormány egyik automobilját és a bennülő lengyel követet, feleségét, valamint a washingtoni rumán követet teljesen kirabolták.

Néhány nappal rá a királyi palotába törték be átlarcos rablók és Carol feleségének, Helen gróczy hercegnének legértékesebb ékszereit emelték el. A "Daily Mail" megjegyzi, hogy a nyoma - Rumániáról lévén szó - teljesen sikertelen maradt.

MUTASSA MEG ALLANDÓAN ANGOL CIKKJEINKET ISMERŐSEINEK

A "Daily Mail" magyarbarátsága

A Kanadai Magyar Újság egyik befolyásos pártfogójának szívesgegdől megkaptuk Lord Rothermere legnagyobb napilapjának, a milliós példányszámban megjelenő és az egész angol birodalomban elterjedt "Daily Mail"-nek legutóbbi számát és szinte könnyekig megható az a figyelmeség, amellyel az angol világ a magyar eseményeket méltatja. Valóságilag egész magyar oldalakat találunk a "Daily Mail"-ben. És nem egyszer hasábkot ír a "Daily Mail" olyan magyar sikerekről, amelyeket úgy a tengerentuli, mint a tengeren inneni magyar sajtó sajnos nem használ ki eléggé.

A "Daily Mail"-ből tudtuk meg többek között, hogy Anglia is megünnepli Lehar Ferenc világhírű magyar zeneszerző 60-ik születésnapját és London legelőkelőbb színházában maga a mester fogja dirigálni a magyar néptáncokhoz szerezteket. Ugyancsak a Rothermere lapokkal szoros összeköttetésben működő Reuter ügynökség jelel, hogy az angol világbirodalom fővárosában óriási érdeklődést keltett a Magyar Nemzeti Muzéumnak Londonban kiállított gyűjteménye, amelyben 2,600 éves ősmagyar ereklyék egész halmazából vehettek London közönsége tudomást a magyar kézműves őserők fejlődéséről.

De nemcsak magyar vonatkozású kulturális közeli a "Daily Mail", hanem politikai szempontból is pontos és gyors hírzolgáltatást ad Magyarországról. Így például megírja a "Daily Mail", hogy míg az Óhaza teljesen

leszerelt a békeszerződés értelmében addig a kisanant állandósan fegyverkezik Magyarország ellen a mi magunk tarthatunk néhány kereskedelmi repülőgépet a tüdőtüzek részére még gépszakokat sem vehetünk - addig szomszédaink vígan gyártják a hadi repülőgépeket és mérgek gázokat.

Állandó távirati tudósításokat küld el mellett a "Daily Mail" az elnyomott kisebbségek tarthatatlan helyzetéről, a megszállók rablógarázdálkodásáról, de nem feledekezett meg a Budai Dalárdá nagyszerű angol-orosz üzenetéről, az amerikai filmpályákban dolgozó magyar színművészek sikereiről sem. Legutóbbi számában pedig - amint olvasóink augusztus 23-iki ünnepi számunk angol hasábjából láthatják - gyönyörű cikkeket emlékeztet meg Magyarországot szent évről és részletesen fejtegeti Szt. István és Szt. Imre szerepét a keresztény világ szempontjából.

A "Daily Mail" magyarbarátsága olyan hatalmas érték az egész világ, különösen az angol kulturájú országok magyarsága szempontjából, hogy nekünk kanadai magyaroknak feltétlenül hálával kell gondolnunk a Rothermere tulajdonában levő "Northcliffe Press" jóindulatára. Reméljük elkövetkezik az az idő is, amikor az angol sajtót kivéve kisanant-barát kanadai - nemkülönben pedig az Egyesült Államokbeli angol sajtó is a "Daily Mail" megérdemelt gondoságával és nem az addigi felesleges nemtörődomséggel ír a magyar kérdésekről.

Lankadatlanul küzdenek az erdőtüzek ellen

Amint már több ízben jeleztük, különösen Ontario nyugati szíklás erdeiben, de általában véve egész Kanadában felütötte fejét a meleg időkkel együtt járó vörös veszedelem az erdőtüz. Egyes helyeken egész falvakat söpört el és nemcsak anyagi pusztítás járt a nyomában, hanem emberéletben is kárt okozott. Legutóbb Port Arthur vidékén az egész környék lángokban állott és csak vízrepülőgépekkel sikerült a Thun-

der öböl partjára szorult favigákat kimenteni.

Az egész vonalon azonban rendszeres repülőgépjáratok ellenőrzik az erdőt és amint veszedelmesebb tüzet látnak, oda egész repülőfötták szállítják a modern technika legújabb vívmányaival felszerelt tüzőtöket, akik a nagy vihárak ellenére eddig még minden alkalommal sikeresen küzdöttek meg a milliókat felemészto lángokkal.

A "CALGARY HERALD" - RÓLUNK

A Horváth Mihály előfizetőnk szívesgegdől beküldött "Calgary Herald" június 2-iki száma érdekes megfigyeléseket tesz Magyarország feldarabolásáról, azzal kapcsolatban, hogy az Óhaza kölcsönt keres a pénzpiacon. Elsősorban is megállapítja a 35,000 példányban forgó nagy nyugatkanadai napilap, hogy erre a kölcsönrre semmi körülmények között sem lenne szükség, ha nem darabolták volna fel Magyarországot.

"When the Peace Treaty of Trianon divided Hungary into several economic parts, the conferees did not realize what they were doing" - írja nyíltan a "Calgary Herald" és ezzel az eseményektől távolálló érdektelen szemlélet pártatlanságával szögezi le, hogy az ugynevezett békeszerződések magas szerzői maguk sem tudták mekkora vétkeket követtek el a gazdaságilag

is egységes ország feldarabolása val.

Az utódállamoknak gazdasági szempontból mérteget helyzetével sincs megelégedve a "Calgary Herald", amely egész nyíltan meg meri mondani a kisananttról, tehát a volt "szövegességekről" hogy "...Twelve years have passed since the war and none of the so-called Succession States have so far met the test of economic sovereignty." Azaz a kisanant nem csak hogy politikailag, de még gazdaságilag sem állhatja meg sohasem a helyét és csakis Nagy magyarorszag visszaállítása oldhatja meg a közepurépál égető problémát.

KI MIT TUD, KI MIT LAT, KI MIT HALL: KÖZÖLJE A KANADAI MAGYAR ÚJSÁGGAL

EMBERVADÁSZAT - CHICAGÓBAN

A világ legszemézetettebb banditáinak nemzetközi központja és a földkerekség ötödik városa, Chicago újabb szenzációt produkált. Arról nemcsak a Kanadai Magyar Újság, hanem az amerikai lapok nagy része sem emlékezik már meg - valószínűleg helyszüke miatt - amikor holmi közönséges landókat, avagy közönséges csirkefogókat tesznek örökre ártalmatlanná az ugynevezett "gangsterek."

Most azonban azt olvassuk az Egyesült Államok sajtótermékeiben, hogy ismeretlen tettes fényes nappal elötötte a világváros legelőkelőbb uccáján Albert Lingle újságrót, aki a "Chicago Tribune" számára dolgozott több titkatos gyilkosság kiderítésén. Miután ez már a tizen-

egyedik eset, hogy a hidegvérű kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságok tetteseit nyomozó újságrót tettek el a gangsterek láb alól, megmozdult fél Chicago a gyilkos kézrekerítésére.

Először is a többmillió példányszámmal dicsekedő Chicago Tribune tüzött ki 30,000 dolláros jutalmat annak, aki nyomra vezet a hatóságokat, majd pedig a különböző újságvállalatok ígérték kisebb, de kanadai szemmel nézve nagyon is tekintélyes díjakat. A rendőrség pedig valósággal megrostálja a büntanyákat, hogy a feltűnően jól öltözött gyilkosra találjon, miután minden valószínűség szerint ő követte el a többi gyilkosságot, sőt bizonyára tudja a gangsterek legféltettebb titkait is.

Nem volt szerencséje péntek, 13-án

Sok babonás ember megjárta Junius 13.-án pénteken, amelyen a balhiedelem és várakozás ellenére péntek 13-ka nem volt egy hajtottával sem szerencsésebb, mint bármely más szerdát hétköznap. Henry Segrave angol repülőnagy azonban, akinek mellett rengeteg háborús kitévés díszítette s aki legutóbb ezer lörős versenyautóján 231 mérföldes (370 kilométer) óránkénti sebességgel új világrekordot állított fel a floridai partokon: halálát lelte ezen a napon.

Segrave órnagy éppen a Miss England nevé 24 hengeres motorral felszerelt versenyautóját próbálta ki az angliai Windermere-tó vizén, amikor a parton állók legnagyobb meglepetésére fordult a száglódó vízjármű és maga alá temette a bennülőket. Mig a két szerelő csak kisebb sérüléseket értek, Segrave órnagyot borda és láb-szarcosorárral halázták ki a fejetetejére fordult motorosból. Bár azonnal kórházba szállították, a beállott vérzések következtében meghalt.

LEGUJABB HIREK

HÁROM HET MULVA INDUL A "JUSTICE FOR HUNGARY" amint azt Dr. Molnár Jenő, az Oceanrepülés alelnökének lapzártakor érkezett táviratból megtudtuk. Endrez és Magyar pilóták állandó próba alatt tartják a Lockheed Sirius gépet, amellyel Lindbergh múlt héten 24 mérföld óránkénti sebességgel ért el. Szalay Emil régi amerikai magyar huszezer dollárért járult Kiss Emil, Horváth Odón és a newyorki Amerikai-Magyar Kereskedelmi Kamara tagjainak megajánlásához és ezáltal lehetővé tette a "Justice for Hungary" utját.

FELREVEZTÉK AZ OLÁHOK az egész világ sajtóját, amikor azt a hírt terjesztették el, hogy Carolt a magyarok királyává akarják koronázni. Szerencsére azonban ez a "szenzáció" még csak három napig sem tartott a amikor a külföld rájött a román csalafintaságra, nem egy világpiac sietett rámutatni az oláhok balkáni színvonalára, amellyel Magyarország sohasem azonosíthatja magát. A "Manitoba Free Press" és a "Winnipeg Tribune" vezércikkeiben emelték fel azavukat Carol erkölcsötlen tulpkapás ellen.

NEM VIGYAZNAK AZ EMBEREK az életükre, ha vasárnapi kirándulásról van szó. Legutóbb keleten történt több halálos autó- és fűrdő-szerencsétleneg, míg nyugaton a múlt héten a munkának voltak áldozat. Winnipegben például egy villanyzerrelt sujtott halálra és áram, a Manitoba többi pedig kifogták annak a pilótának a holttestét, aki tavaly szeptemberben zuhant le egy vihar következtében, miközben az erdőtüzek ellen küzdő munkásoknak vitt élelmet.

KATASZTROFÁLIS ÁRESEK KÉPTEK MUTATTA a winniepei tőzsze múlt hétfőn és kedden, amikor a buzárák hét osztendő óta először szállottak a dollár jelzés alá. Amellett, hogy Montreálban és a Welland csatornában, valamint a nagy tavak kikötőiben tétlenül állnak a megrokkant hajók és a chicagói és liverpooli tőzsdék forgalma igen gyenge - a nyugati esztések hatásán alatt a winniepei árak is észszeomlottak és míg kereslet nem volt, a tőzsdések boldog-boldogtalannak kínálták portékájukat.

AZ EGYESULT ÁLLAMOK ÚJ VÁMTÖRVÉNYE nemcsak a kanadai kiviteit fogja megnehezíteni, hanem az amerikai is sújtja bizonyos mértékben. Így például az amerikai zabvetőmag bushelje után 10 helyett 18 cent vámtó, a vaj fontja után 7 cent helyett 14 centet, a tojás tucatja után 3 cent helyett 10 centet és a szárvaamrha fontja után 3 centet kell majd az amerikai termelőknék és végereedményén a kanadai vásárlóknak fizetni.

SZAZ KINAI PUSZTULT EL és háromszázan sebesültek meg súlyosan, amikor a Hunan tartománybeli Chicow mellett felrobant egy íőporrak-tár. Indiában is nagy volt a múlt hét zavargások halottainak száma, különösen miután Dacca vidékén a hinduk és muzulmánok egymás kiirtására esküdtek. Az afganisztáni határon azonban a betűrő rablóbandák megfélemezésére kiküldött csapatok két szrednyí erőltést kaptak és így remélhető, hogy elcsendesedik a peshawari hadszíntér.